

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 นิยามการลงทุนจากต่างประเทศ มีผู้ให้คำนิยามของการลงทุนดังต่อไปนี้

Kindleberger (1966) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศแบบหนึ่งซึ่งผู้เป็นเจ้าของเงินทุนจะมีส่วนในการจัดการ การเคลื่อนย้ายเงินทุนอาจเป็นไปในรูปของการออกพันธบัตร การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ การให้สินเชื่อระยะสั้นแบบต่าง ๆ ข้อแตกต่างระหว่างการลงทุนโดยตรงกับรูปแบบอื่น ๆ ของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ คือ เป็นการลงทุนที่ประกอบด้วยการควบคุมกิจการ รวมทั้งการใช้เทคนิควิชาการและการจัดการ กล่าวอีกนัยหนึ่งการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นกิจกรรมที่ชาวต่างชาติดำเนินการด้านธุรกิจ โดยมีส่วนเป็นเจ้าของและจัดการในกิจการที่เข้ามาลงทุน บางกรณีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอาจไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเงินทุนระหว่างประเทศมากนัก คือ ผู้ลงทุนบางรายไม่ได้นำเงินไปลงทุนเลย แต่กู้ยืมจากตลาดเงินท้องถิ่น หรือนำเงินจากผลกำไรของเงินทุนที่เคยลงทุนอยู่แล้วมาลงทุนใหม่อีก นอกจากนี้การลงทุนโดยตรงอาจเป็นไปได้ทั้ง 2 ทิศทางพร้อมๆ กัน ตัวอย่าง เช่น สหรัฐอเมริกาเข้าไปลงทุนในยุโรป และยุโรปก็ทำในทำนองเดียวกันซึ่งผิดกับการเคลื่อนย้ายของเงินทุนระหว่างประเทศแบบอื่นๆ โดยมักจะขึ้นกับอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน หรือการขาดแคลนเงินทุนระหว่างประเทศผู้ลงทุนกับประเทศผู้รับเงินทุน ซึ่งกรณีดังกล่าวการเคลื่อนย้ายเงินทุนมักจะเป็นการเคลื่อนย้ายทางเดียว คือ จากแหล่งเงินทุนมากไปสู่แหล่งที่มีเงินทุนน้อย

Caves (1971) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นความต้องการที่จะเข้าไปควบคุมกิจการที่ตั้งอยู่ ณ ต่างประเทศแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยผู้ที่มีใช้เป็นคนพื้นเมืองของประเทศนั้น การลงทุนดังกล่าวเป็นการเคลื่อนย้ายทุนซึ่งเป็นทุนเรือนหุ้น (equity capital) การประกอบการ (entrepreneurship) และความรู้ทางเทคนิควิชาการ (technological knowledge) หรือความรู้ที่ก่อให้เกิดผลิตผลในอุตสาหกรรม

Dunning (1972) กล่าวถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศว่า มีข้อแตกต่างจากการลงทุนโดยหลักทรัพย์ (portfolio) คือ หน่วยลงทุน (investment unit) ซึ่งปกติเป็นบริษัทธุรกิจ

(business enterprise) มีอำนาจในการควบคุมกระบวนการตัดสินใจของกิจการในหน่วยธุรกิจที่ตนเข้าไปลงทุนโดยตรง ทั้งนี้ อาจจะเป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องข้องในการบริหารงานและการแนะแนวในการใช้เทคนิควิชาการในกิจการนั้น

Kojima (1973) กล่าวว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คือ การนำเอาเงินทุน ความชำนาญในการบริหาร และความรู้ทางเทคนิควิชาการไปสู่ประเทศผู้รับการลงทุนซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางเศรษฐกิจ

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

Hymer (1960) อธิบายว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นผลเนื่องมาจากความไม่สมบูรณ์ของตลาด กล่าวคือ หากทุกสิ่งทุกอย่างเป็นการแข่งขันที่สมบูรณ์แล้ว หน่วยผลิตท้องถิ่นย่อมเป็นผู้ผลิตเองเนื่องจากมีความได้เปรียบด้านปัจจัยการผลิต ใกล้เคียงตลาด เทคนิควิชาการ การจัดการ แรงงานและอื่น ๆ ที่สามารถหาได้จากภายในประเทศ แต่การที่บริษัทข้ามชาติเข้าไปตั้งสาขาในต่างประเทศได้แสดงว่าบริษัทข้ามชาตินั้นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เกิดจากความไม่สมบูรณ์ของตลาด โดยอาจเป็นความได้เปรียบหนึ่งอย่างหรือหลายอย่าง เมื่อเทียบกับหน่วยผลิตที่มีอยู่แล้วในประเทศที่เข้าไปลงทุน เช่น การมีความรู้ความชำนาญในการผลิตเป็นพิเศษ มีเงินทุนสูง มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และมีกระบวนการผลิตที่ได้เปรียบ

Akatmatsu (1962) อธิบายถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจากประสบการณ์ของประเทศญี่ปุ่น โดยมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

ช่วงที่ 1 ผลิตภัณฑ์ใหม่แพร่หลายไปยังประเทศกำลังพัฒนาโดยผ่านการนำเข้า ซึ่งเป็นการสร้างอุปสงค์ในตลาดท้องถิ่น

ช่วงที่ 2 เมื่ออุปสงค์เพิ่มขึ้นมาก การผลิตในท้องถิ่นเริ่มเกิดขึ้น ขบวนการเรียนรู้ทั้งด้านการบริโภคและการผลิตส่วนหนึ่งมาจากการนำเข้าเทคโนโลยี การผลิตหรือการลงทุนจากต่างประเทศ

ช่วงที่ 3 การขยายการผลิตนำไปสู่การประหยัดจากขนาดและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตซึ่งช่วยในการปรับปรุงคุณภาพและลดต้นทุนการผลิต ดังนั้นการผลิตของท้องถิ่นจึงสามารถทดแทนการนำเข้าได้

ช่วงที่ 4 เมื่อต้นทุนการผลิตต่ำลงและเทคนิคการผลิตสินค้าได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลผลิตท้องถิ่นจะเริ่มส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ จากนั้นมีการขยายขอบเขตการผลิตและการส่งออก

ช่วงที่ 5 ปริมาณใช้ในประเทศและส่งออกโน้มต่ำลงโดยเฉพาะปริมาณส่งออกลดต่ำลงเพราะต้องประสพภาวะการแข่งขันจากประเทศอื่น และราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นเมื่อเศรษฐกิจขยายตัว

ช่วงที่ 6 เริ่มมีการนำเข้าอีกครั้งหนึ่งจากประเทศผู้ผลิตรายใหม่ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า

ทฤษฎีของ Akatmatsu นำมาใช้อธิบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นและประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นๆ โดยมีการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ รวมทั้งมีการปรับปรุงการผลิตในลักษณะต่าง ๆ ได้ดี แต่ในปัจจุบันประเทศที่สูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสามารถจะไปลงทุนในประเทศอื่นที่มีราคาปัจจัยการผลิตที่ถูกกว่าโดยแยกขั้นตอนการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งออกเป็นหลายขั้นตอน บางขั้นตอนยังคงผลิตในประเทศของตน แต่บางขั้นตอนก็ย้ายไปผลิตในประเทศอื่นซึ่งมีราคาปัจจัยการผลิตที่ถูกกว่า ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของ Akatmatsu จึงเป็นทฤษฎีหนึ่งที่สามารถใช้อธิบายพฤติกรรมเคลื่อนย้ายการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นและประเทศอุตสาหกรรมใหม่มาสู่ประเทศไทยได้ดี

Vernon (1966) อธิบายว่า สาเหตุการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเกิดจากพัฒนาการของวิธีการผลิตโดยมีการคิดค้นหรือผลิตสินค้าใหม่ ๆ ในประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี มีปัจจัยทุนมาก มีค่าจ้างแรงงานสูง ประชาชนมีรายได้สูง และตลาดภายในประเทศใหญ่ ตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มมีการผลิตสินค้าใหม่และจำหน่ายภายในประเทศ ต่อมาเมื่อเปิดตลาดสู่ต่างประเทศและเกิดการขยายตัวของอุปสงค์ในตลาดต่างประเทศ ผู้ผลิตต่างชาติอาจตัดสินใจออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ถ้าต้นทุนการผลิตในต่างประเทศต่ำกว่าที่จะผลิตในประเทศของตนแล้วส่งออกไปจำหน่าย เช่น วัตถุดิบถูกกว่า ค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า ประหยัดค่าขนส่ง หรืออาจมีสิ่งจูงใจอื่น ๆ เช่น เพื่อหลีกเลี่ยงการกีดกันการนำเข้าสินค้าจากประเทศที่ผู้ผลิตต่างชาติเคยส่งสินค้าเข้าไปจำหน่าย

Ohlin (1967) และ Nurkse (1972) อธิบายว่า การเคลื่อนย้ายเงินทุนจากต่างประเทศเกิดขึ้นได้เนื่องจากมีความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างประเทศโดยเงินทุนจะเคลื่อนย้ายจากประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าไปยังประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่า งานเขียนของทั้ง

สองอธิบายได้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการลงทุนทางอ้อมหรือการลงทุนซื้อหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ แต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดผู้ลงทุนจึงต้องไปดำเนินการธุรกิจในต่างประเทศเองทั้ง ๆ ที่ความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างประเทศเป็นศูนย์ แต่ทำไมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจึงเกิดขึ้นพร้อมกันทีเดียวในสองทิศทาง เช่น การที่บริษัทชาวอเมริกันลงทุนในประเทศญี่ปุ่นโดยตรง โดยเป็นเจ้าของและบริหารบริษัทด้วยตนเอง ขณะเดียวกันบริษัทญี่ปุ่นก็เข้าไปลงทุนในประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน

Gray (1972) อธิบายว่า องค์การธุรกิจจะไปตั้งโรงงานในต่างประเทศก็ต่อเมื่อผลตอบแทนที่เกิดจากความได้เปรียบต่าง ๆ สูงเกินกว่าผลตอบแทนที่องค์การธุรกิจของประเทศได้รับในฐานะที่ผลิตในประเทศของตน

Lall and Streeten (1977) อธิบายว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเกิดจากความได้เปรียบที่องค์การธุรกิจต่างประเทศมีเหนือองค์การธุรกิจของอีกประเทศในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความได้เปรียบทางด้านทุน การจัดการ เทคโนโลยี การตลาด ความสามารถเข้าควบคุมวัตถุดิบ ความได้เปรียบอันเกิดจากการประหยัดจากขนาด อำนาจในการต่อรองและอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นความได้เปรียบที่สามารถขดเชยต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการออกไปดำเนินการในต่างประเทศ ทำให้มีการก่อตั้งองค์การธุรกิจที่มีขนาดใหญ่โดยมีสาขาตั้งอยู่ในประเทศต่าง ๆ ซึ่งรู้จักกันในนามของ บริษัทนานาชาติ (multinational corporation) หรือ บริษัทข้ามชาติ (transnational corporation)

Dunning (1981) อธิบายถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้้องค์การธุรกิจตัดสินใจลงทุนทางตรงระหว่างประเทศว่า เกิดขึ้นได้จากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ 3 ประการ ได้แก่

- (1) ความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์บางอย่าง เช่น ขนาดและความมั่นคงของกิจการ ความรู้ด้านเทคโนโลยี การจัดการ การบริหารและการตลาด
- (2) ความได้เปรียบที่เกิดจากการประกอบการของตนเอง โดยองค์การธุรกิจขยายการประกอบการของตนเองออกไปในต่างประเทศแทนที่จะแสวงหาประโยชน์จากภายนอกกิจการซึ่งจะทำให้ได้รับผลประโยชน์บางประการ เช่น ต้นทุนด้านการตลาดลดลง สามารถหลีกเลี่ยงมาตรการการเข้าแทรกแซงของรัฐบาล สามารถควบคุมแหล่งผลิตและราคาวัตถุดิบที่ต้องใช้ สามารถใช้กลยุทธ์ในการกำหนดราคาขายในประเทศต่างๆ ให้แตกต่างกันได้เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ

- (3) ความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้งซึ่งจะกำเนิดขึ้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณของทรัพยากร คุณภาพของทรัพยากร และราคาทรัพยากรของประเทศนั้น ค่าใช้จ่ายในการขนส่งและการสื่อสาร การแทรกแซงของรัฐบาลในการผลิต การควบคุมการนำเข้าปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ประเทศมีอยู่ ความแตกต่างของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีระหว่างชนชาติ

2.2 ผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Thomas W. Allen (1973) ศึกษาถึงการลงทุนจากญี่ปุ่นในประเทศไทยว่า ส่วนมากญี่ปุ่นลงทุนในอุตสาหกรรมที่มุ่งหวังตลาดท้องถิ่นเป็นสำคัญ อาทิ อุตสาหกรรมสิ่งทอ เคมีภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ในขณะที่การลงทุนจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย มักลงทุนในอุตสาหกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ งานศึกษาการลงทุนดังกล่าวใช้ตัวอย่างศึกษา 110 โครงการ จากสถิติพบว่าร้อยละ 56 การลงทุนจากต่างประเทศในไทยมีจุดประสงค์มุ่งรักษาสถานที่ท้องถิ่น มูลเหตุจูงใจรองลงมาเป็นเรื่องวัตถุดิบและค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า ในจำนวนนี้มีเพียงร้อยละ 5 ที่ให้ความสำคัญต่อการมุ่งหวังผลกำไร

วิวัฒน์ชัย อัครถาวร (2518) ศึกษาถึงบทบาทการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยพบว่า ส่วนใหญ่การลงทุนของญี่ปุ่นเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า จึงมีการนำเข้าวัตถุดิบหรือสินค้ากึ่งสำเร็จรูปจากญี่ปุ่นคิดเป็นร้อยละ 54 ของวัตถุดิบที่ใช้อยู่ทั้งสิ้น อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ใช้วัตถุดิบนำเข้ามากที่สุดร้อยละ 83 ของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ส่วนอุตสาหกรรมอาหารใช้วัตถุดิบมากที่สุดร้อยละ 97 ของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ขณะเดียวกันกลับส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศน้อยมาก การรักษาและขยายตลาดเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุน เหตุผลเพราะสินค้าญี่ปุ่นครองความนิยมในตลาดและจำหน่ายได้ดีในประเทศไทย จึงช่วยสร้างความมั่นใจว่าหากตั้งโรงงานเพื่อขยายกิจการการผลิตและจำหน่ายในประเทศไทยแล้ว ผู้ผลิตญี่ปุ่นจะได้รับผลตอบแทนสูง ส่วนปัจจัยสำคัญอื่นรองลงมาได้แก่ ค่าจ้างแรงงานราคาต่ำ บรรยากาศการลงทุนทั่วไปดีพอควร และรัฐบาลไทยให้สิทธิพิเศษ สำหรับการจ้างงานนั้น ผลการศึกษพบว่า การลงทุนของญี่ปุ่นช่วยให้เกิดการจ้างงานสูงขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสิ่งทอมีการจ้างแรงงานสตรีเป็นส่วนใหญ่ แต่เป็นแรงงานไร้ฝีมือจึงได้ค่าจ้างแรงงานต่ำเดือนละ 795 บาท

ภรณ์ กาญจนะพังคะ (2521) ศึกษาถึงธุรกิจร่วมทุนไทย – ญี่ปุ่น ช่วงปี 2505 ถึงปี 2517 พบว่าการลงทุนของญี่ปุ่นที่ร่วมทุนกับคนไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับทุกปี ส่วนใหญ่ร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยมีสถิติจำนวนกิจการมากที่สุด มูลค่าสินทรัพย์มากที่สุด ทุนจดทะเบียนมากที่สุด และมีการจ้างแรงงานไทยมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในกิจการอื่นๆที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในช่วงเวลาเดียวกัน สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนญี่ปุ่นส่วนใหญ่อยู่ระหว่างร้อยละ 30 – 49.9 ของทุนจดทะเบียน มูลค่าเหตุจูงใจต่อการลงทุนของญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับประเภทอุตสาหกรรม อาทิ มูลค่าเหตุจูงใจในอุตสาหกรรมอาหารคือการใช้ทรัพยากรและการได้รับสิทธิพิเศษ มูลค่าเหตุจูงใจในอุตสาหกรรมสิ่งทอคือการใช้สิทธิพิเศษ การเข้าถึงตลาดที่กำลังขยายตัวและค่าจ้างแรงงานต่ำ มูลค่าเหตุจูงใจในอุตสาหกรรมเคมีและยาคือเพื่อแข่งขันกับผู้ผลิตอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันรายอื่นและการได้รับสิทธิพิเศษ มูลค่าเหตุจูงใจในอุตสาหกรรมโลหะคือการเข้าถึงตลาดที่กำลังขยายตัว มูลค่าเหตุจูงใจในอุตสาหกรรมเครื่องยนต์และส่วนประกอบยานยนต์คือการเข้าถึงตลาด การได้รับสิทธิพิเศษ ค่าจ้างแรงงานต่ำและเพื่อหลีกเลี่ยงกำแพงภาษีหรือการจำกัดการนำเข้า (โควต้า) และมูลค่าเหตุจูงใจในอุตสาหกรรมเกษตร – หมักรีดและกระดาษ คือการใช้ทรัพยากรในประเทศไทยเป็นวัตถุดิบการผลิต นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าการเข้ามาลงทุนของญี่ปุ่นในไทยส่วนใหญ่ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายตลาดท้องถิ่นมากกว่าส่งออกไปต่างประเทศ การนำเข้าเครื่องจักรคิดเป็นมูลค่าสูงกว่าร้อยละ 90 ของราคาเครื่องจักรทั้งสิ้น ส่วนวัตถุดิบมีการนำเข้าในสัดส่วนสูงสุดเท่ากับร้อยละ 94.44

Somsak Tambunlertchai (1980) ศึกษาการลงทุนของชาวญี่ปุ่นด้วยวิธีการสัมภาษณ์ พบว่าการลงทุนข้ามชาติของญี่ปุ่นเกิดปัจจัยปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตามลำดับคือ ธุรกิจขยายตัวในเกณฑ์สูง สภาพการแข่งขันที่รุนแรงในญี่ปุ่นเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางธุรกิจทำให้นักธุรกิจญี่ปุ่นจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งลงทุนใหม่ในประเทศอื่น ดันทุนแรงงานในญี่ปุ่นสูง รัฐบาลญี่ปุ่นควบคุมเข้มงวดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นพิษ ผู้ลงทุนญี่ปุ่นต้องการแสวงหาแหล่งวัตถุดิบราคาถูก ต้องการป้องกันการสูญเสียตลาด ธุรกิจญี่ปุ่นประสบปัญหาทางการค้าและการคุ้มครองด้านภาษี สำหรับปัจจัยสำคัญที่ผู้ลงทุนญี่ปุ่นเลือกตัดสินใจก่อนเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ได้แก่ เสถียรภาพทางการเมือง นโยบายของรัฐบาลไทยต่อการลงทุนจากต่างประเทศ การขยายตัวของความต้องการสินค้าอุตสาหกรรม แรงงานสัมพันธ์ ทักษะคนของคนไทยที่มีต่อการลงทุนจากต่างประเทศ การโยกย้ายแรงงาน ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน เสถียรภาพเศรษฐกิจไทย เสถียรภาพราคาสินค้า ฤดูกาลชำระเงินอยู่ในเกณฑ์ดี ค่าเงินมีเสถียรภาพ เงินทุนท้องถิ่นมีเพียงพอ ความพร้อมของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และความรู้ของผู้ร่วมทุน ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นร่วมลงทุนกับ

ไทย ได้แก่ ต้องการความยอมรับจากคนไทยและรัฐบาลไทยที่ยั่งยืน หวังผลประโยชน์เกี่ยวกับตลาดท้องถิ่นและการให้บริการของรัฐบาลท้องถิ่น หวังเพิ่มยอดขายสินค้าทุนหรือปัจจัยการผลิตชั้นกลางให้ตลาดไทย หวังผลประโยชน์จากความคุ้นเคยระหว่างผู้ร่วมทุนชาวไทยกับตลาดแรงงานท้องถิ่น และต้องการแข่งขันกับผู้ลงทุนรายอื่น ผลการศึกษาสาเหตุที่ไทยร่วมลงทุนกับญี่ปุ่น ได้แก่ หวังได้รับความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต รักษาส่วนแบ่งทางการตลาด รักษาระดับการแข่งขันตลาดภายในประเทศ กระจายความเสี่ยงและเพิ่มพูนรายได้

จุลชีพ จินวรรณโนและสมศักดิ์ แท้มบุญเลิศชัย (2526) ศึกษาการลงทุนของญี่ปุ่นในไทย โดยการสำรวจบริษัทที่มีญี่ปุ่นถือหุ้นอยู่ จำนวน 134 แห่ง ช่วงปี 2523 พบว่าการลงทุนของญี่ปุ่นเป็นการร่วมลงทุน (joint venture) โดยญี่ปุ่นถือหุ้นในสัดส่วนที่น้อย ร้อยละ 30-50 แต่อำนาจการบริหารบริษัทอยู่ในมือของญี่ปุ่นมากกว่าคนไทยที่ร่วมลงทุน เนื่องจากการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนของญี่ปุ่นมีมากกว่า สินค้าที่ผลิตเป็นสินค้าหลากหลายเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ มีการผลิตสินค้าใหม่ ๆ ผู้ตลาดทำให้เกิดผลคือการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย แต่ก็มีผลเสียต่อการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ด้านการจ้างงานเกิดขึ้นร้อยละ 0.25 ของกำลังแรงงานทั้งหมด หรือ ร้อยละ 3 ของกำลังแรงงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำและไม่เพิ่มขึ้น จากอดีตที่ผ่านมาเนื่องจากโครงสร้างการผลิตของบริษัทที่ร่วมทุนญี่ปุ่นมักใช้ปัจจัยทุนสูงโดยมีการนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบมากมาย

Atchaka Sribunruang (1984) ศึกษาแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศ พบว่า ผู้ลงทุนส่วนใหญ่คาดหวังขยายตลาด แสวงหาแหล่งลงทุนที่มีค่าแรงต่ำ มีวัตถุดิบเพียงพอ ความได้เปรียบจากสิทธิพิเศษที่รัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนเสนอให้ ความมีเสถียรภาพทางการเมือง นโยบายการลงทุนที่แน่นอนของรัฐบาล โครงสร้างภาษี นโยบายด้านการค้า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา แรงงานสัมพัทธ์ที่ดี ทักษะคติของคนท้องถิ่นที่ไม่ต่อต้านการลงทุนจากต่างประเทศ สำหรับญี่ปุ่นพบว่าเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศที่จะเลือกเข้าไปลงทุนเป็นเรื่องที่ญี่ปุ่นให้ความสำคัญมากที่สุด

วัชร รัชกาญจน์ (2530) ศึกษาลักษณะและผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อศึกษากรณีการลงทุนจากกลุ่มประเทศพัฒนา กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

ทาง กลุ่มประเทศพัฒนาส่วนใหญ่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนมากกว่า และใช้เทคโนโลยีระดับสูงกว่า รวมทั้งเข้ามาลงทุนและเปิดดำเนินการก่อนกลุ่มอื่น ทางกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีขนาดเล็กกว่า ใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน มีกระบวนการผลิตที่ใช้ปัจจัยแรงงานมาก ทางกลุ่มประเทศอาเซียนเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็กและส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร สำหรับสัดส่วนการถือหุ้น พบว่า ผู้ลงทุนกลุ่มประเทศพัฒนาและผู้ลงทุนกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ส่วนใหญ่ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป แต่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน ส่วนผู้ลงทุนกลุ่มประเทศอาเซียนถือหุ้นส่วนใหญ่ถือหุ้นต่ำกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียน นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า กลุ่มประเทศพัฒนาใช้ปัจจัยทุนสูงและใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ใช้วัตถุดิบในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่และมีกระบวนการผลิตที่ใช้ปัจจัยแรงงานมาก กลุ่มประเทศอาเซียนเข้ามาลงทุนน้อยมากและเป็นการลงทุนขนาดเล็ก

จุฑาทิพย์ เอี่ยมจิตเมตตา (2532) ศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะและผลกระทบของการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลา พบว่า ช่วงปี 2503 ถึงปี 2531 ญี่ปุ่นเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ไต้หวันและสหรัฐอเมริกา ธุรกิจที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจในช่วงเวลานั้นได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า การผลิตอาหาร ผลิตภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง และเคมีภัณฑ์ แหล่งที่ตั้งของธุรกิจต่างชาติส่วนใหญ่อยู่ในแถบกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แม้ระยะหลังคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้เพิ่มสิทธิประโยชน์พิเศษเพื่อกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาค แต่แหล่งที่ตั้งของธุรกิจต่างชาติในเขตภูมิภาคยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เมื่อเทียบกับกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สำหรับสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนผ่อนผันให้ชาวต่างชาติถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่หรือถือหุ้นทั้งกันได้โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นธุรกิจที่ผลิตเพื่อการส่งออก ด้านเครื่องจักรพบว่าบริษัทต่างชาติมีการนำเข้าเครื่องจักรในสัดส่วนที่สูงกว่าบริษัทที่มีชาวไทยถือหุ้น สำหรับปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวต่างชาติตัดสินใจออกมาลงทุนนอกประเทศ จุฑาทิพย์ได้ทำการศึกษาไว้ 3 ช่วงโดยพบว่า ช่วงปี 2503 ถึงปี 2514 ชาวต่างชาติให้ความสำคัญอันดับหนึ่งแก่ปัจจัยด้านการป้องกันการสูญเสียตลาด รองลงมาเป็นการเข้าถึงตลาดที่กำลังขยายตัวและหวังประโยชน์ด้านค่าแรงต่ำ ช่วงปี 2515 ถึงปี 2524 และปี 2525 ถึงปี 2513 พบว่าทั้ง 2 ช่วงเวลาการศึกษามีความเหมือนกันคือชาวต่างชาติให้ความสำคัญอันดับหนึ่งแก่ค่าแรงงานต่ำ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทยนั้น ช่วงปี 2503 ถึงปี 2514 พบว่า ผู้ลงทุนต่างชาติให้ความสำคัญอันดับหนึ่งแก่การแสวงหาตลาดภายในประเทศ รองลงมาเป็นแรงงานและระดับค่าจ้าง สิทธิ

พิเศษทางด้านภาษีและการคุ้มครองของรัฐ ช่วงปี 2515 ถึงปี 2524 ผู้ลงทุนต่างชาติให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านแรงงาน ภาษีและการคุ้มครองของรัฐ เสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทย ช่วงปี 2525 ถึงปี 2531 ทูตต่างชาติให้ความสำคัญอันดับหนึ่งแก่สิทธิพิเศษที่รัฐบาลไทยให้โดยเฉพาะเรื่องภาษีและการคุ้มครองของรัฐ รองลงมาเป็นปัจจัยด้านแรงงาน ส่วนผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในประเทศไทยของญี่ปุ่นพบว่าช่วงปี 2503 ถึงปี 2514 ระยะแรกให้ความสำคัญอันดับหนึ่งแก่แหล่งรับซื้อเพื่อผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้า รองลงมาเป็นนโยบายการลงทุนของรัฐและสิทธิพิเศษที่รัฐบาลให้กับผู้ลงทุนจากต่างประเทศ ระยะหลังเมื่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนส่งเสริมกิจการผลิตเพื่อการส่งออก ผู้ลงทุนญี่ปุ่นให้ความสำคัญอันดับหนึ่งแก่ปัจจัยด้านปริมาณแรงงานและระดับค่าจ้าง รองลงมาเป็นสิทธิพิเศษที่รัฐบาลให้ผู้ลงทุน ช่วงปี 2515 ถึงปี 2524 ผู้ลงทุนญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านปริมาณแรงงานและค่าจ้าง เสถียรภาพทางการเมือง นโยบายการลงทุนของรัฐบาลไทยและทัศนคติของชาวไทยที่มีต่อการลงทุนจากต่างประเทศ ช่วงปี 2525 ถึงปี 2531 ผู้ลงทุนญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับเสถียรภาพทางการเมือง การขยายตัวของเศรษฐกิจ และการให้บริการแก่ผู้ลงทุนของรัฐบาลไทย